

**Etelä-Savon psykologiyhdistyksen
jäsenlehti 1/2015**

Empauttaja

Etelä-Savon psykologiyhdistyksen jäsenlehti

1/2015

Sisällys

- Puheenjohtajan palsta
 - Kevätkokouskutsu
 - Ehdotus toimintakertomukseksi vuodelta 2014
 - Tilinpäätös vuodelta 2014
 - Tarkkaavaisuushäiriön ja impulsiivisuuden hallintaa tietoisien läsnäolon avulla
 - Koulutusiltapäivä lähisuhdeväkivallasta
 - Vuoden eteläsavolaiset psykologit 2014
 - Johtokunta
-

Empauttaja on Etelä-Savon psykologiyhdistyksen jäsenlehti

Empauttaja ilmestyy 1 – 2 kertaa vuodessa

Empauttajan on johtokunnan ja muun jäsenistön avustuksella toimittanut tiedotusvastaava Katriina Niilo-Rämä.

Empauttajassa sana on vapaa - kirjoita asioista, joita haluat kollegojesi tietoon. Toimita tekstit tiedotusvastaavalle.

Painos: 120 kpl

Painopaikka: Kopijyvä Oy, Mikkeli

Empauttaja: www.esavo.psyli.fi

Puheenjohtajan palsta

Hyvä Etelä-Savon psykologiyhdistyksen jäsen,

Syksyllä 2014 yhdistys järjesti kyselyn, jonka tarkoituksen oli selvittää Etelä-Savon kuntien lakisääteisten psykologipalveluiden toteutumista. Lakisääteisyydellä tarkoitetaan kuntien velvollisuutta tuottaa psykologipalvelut kouluihin, kasvatus- ja perheneuvontaan sekä perusterveydenhuoltoon niin lapsille kuin aikuisillekin. Kysely lähetettiin sekä näillä sektoreilla työskenteleville psykologeille että kunnallishallinnon edustajille. Seuraavassa on yhteenveto niiden kuntien osalta, joista kyselyyn vastattiin.

Koulupsykologien osalta STAKESin (nyk. THL) ja Psykologiliiton suosituksen mukaan psykologityön tarpeenmukainen mitoitus on yksi psykologi 600 - 800 oppilasta kohti. Yhdistyksen kyselyn perusteella oppilaita per psykologi on Mikkeliässä n. 1670, Savonlinnassa n. 1500 ja Pieksämäellä n. 1000. Pienemmissä kunnissa koulupsykologin tehtävät hoidetaan usein joko terveystakeskuspsykologin toimesta tai ostopalveluina. Yksi terveystakeskuspsykologi hoitaa muiden tehtäviensä ohessa Kangasniemellä n. 600 oppilasta ja Juvalla n. 780 oppilasta. Sulkavalla käy Itä-Savon sairaanhoitopiiriin terveystakeskuspsykologi kerran viikossa, oppilaita n. 350. Puumala ostaa koulupsykologipalveluja Mikael-koululta n. yhden päivän kuukaudessa ja Heinävesi ostaa kahden psykologin palvelut Psykologian TietoTaidolta kahtena päivänä kuukaudessa.

Kasvatus- ja perheneuvonnan osalta Psykologiliitto suosittaa, että 1000 lasta ja nuorta kohti tarvitaan yksi perheneuvolapsykologi. Kasvatus- ja perheneuvonnassa työskentelee Mikkeliässä 3,5 psykologia, jotka tuottavat palvelut myös Hirvensalmen ja Puumalan kunnille. Savonlinnassa psykologeja on kaksi, mutta myös perusterveydenhuollon kolme psykologia antavat kasvatus- ja perheneuvontaa. Pieksämäellä kasvatus- ja perheneuvonnan psykologeja on kolme. Juvan terveystakeskuspsykologin työstä noin kolme päivää viikossa on käytettävissä kasvatus- ja perheneuvolatyöhön, Kangasniemellä taas yksi päivä viikossa. Sulkava ostaa palvelut Savonlinnasta.

Perusterveydenhuollon psykologipalvelujen osalta liiton suositus on, että kunnassa tulisi olla yksi psykologi 2000 asukasta kohti. Mikkeliässä lasten perusterveydenhuollon psykologipalvelut on sulautettu kasvatus- ja perheneuvonnan psykologien toimiin. Mikkelin seudun sosiaali- ja terveystoimen alueella aikuisväestöä palvelee perusterveydenhuollossa yksi psykologi, joka tuottaa palvelut Mikkelin, Puumalan ja Hirvensalmen

kunnille. Alle 20-vuotiaille mikkeliäläisille nuorille on lisäksi yksi perusterveydenhuollon psykologi. Itä-Savon sairaanhoitopiirissä lasten parissa työskentelee siis kolme perusterveydenhuollon psykologia. Aikuistyössä Sosterissa on yksi psykologi, joka tuottaa palvelut Savonlinnan, Enonkosken, Rantasalmen ja Sulkavan kunnille. Pieksämäellä aikuisten perusterveydenhuollossa ei työskentele yhtäkään psykologia, ja psykiatrian erikoissairaanhoidossakin heitä on vain yksi.

Kyselyssä pyydettiin vastaajia myös kommentoimaan kunnallisten psykologipalvelujen riittävyyttä. Vastaajat toivat usein esiin palvelujen riittämättömyyttä ja sen seurauksia. Jonot hoitoon ja tutkimuksiin ovat pitkät eikä työn suunnitteluun tai kehittämiseen jää aikaa. Ennaltaehkäisevä työ ja esimerkiksi psykologin läsnäolo kouluilla surkastuvat kiireessä pois. Ostopalveluja käytettäessä työn jatkuvuus ei toteudu. Psykologityön lisäresursoinnin tarve myönnetään myös kunnallishallinnossa, mutta tästä huolimatta esimerkiksi Etelä-Savon aikuisväestöstä suuri osa ilman psykologipalveluja. Aikuisten peruspalveluja on ”korvattu” mm. sairaanhoitajilla, työterveyshuollon psykologipalveluilla tai suoraan erikoissairaanhoitoon lähettämällä. Mikkeliissä psykologin työkenttään kuuluvia kognitiivisen tason tutkimuksia on korvattu muistihoitajan CERAD-testeillä jopa nuorilla ja työikäisillä. Myös vaativia erityistutkimuksia, kuten kehitysvamma- ja työkykyarvioita on suunniteltu siirrettäväksi muistihoitajille.

Etelä-Savon psykologiyhdistys on tehnyt tämän kyselyn pohjalta selvityspyynnön Itä-Suomen aluehallintovirastolle Pieksämäen, Heinäveden, Juvan ja Pertunmaan kuntien puuttuvista aikuisten perusterveydenhuollon psykologipalveluista.

Inka Koistinen, puheenjohtaja

Kevätkokouskutsu

KUTSU ETELÄ-SAVON PSYKOLOGIYHDISTYKSEN SÄÄNTÖMÄÄRÄISEEN KEVÄTKOKOUKSEEN

Aika: Perjantai 20.3.2015 klo 15.30

Paikka: Kahvila Nanda (Savilahdenkatu 12), Mikkeli

I KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen puheenjohtajan valinta
3. Kokouksen sihteerin, pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskijoiden valinta
4. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
5. Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

II VARSINAISET KOKOUSASIAT

6. Toimintakertomuksen hyväksyminen vuodelta 2014
7. Tuloslaskelma ja tase vuodelta 2014
8. Tilintarkastuskertomus vuodelta 2014
9. Vastuuvapauden myöntäminen johtokunnalle
10. Keskustelua Psykologiliiton puheenjohtajan, hallituksen jäsenien ja ammattieettisen lautakunnan jäsenien valitsemisesta
11. Muut asiat
12. Kokouksen päätös

Kokouksen yhteydessä kahvittelua suolaisella ja makealla tarjoilulla. Illalla luvassa myös mukavaa yhdessäoloa keilauksen merkeissä klo 18-19 Mikkelin keilahallilla. **Yhdistys tarjoaa, tervetuloa!**

Ilmoittautumiset 13.3. mennessä katriina.niilo-rama@mikkeli.fi

Toimintakertomus 2014

ETELÄ-SAVON PSYKOLOGIYHDISTYS RY EHDOTUS TOIMINTAKERTOMUKSEKSI VUODELTA 2014

1. HALLINTO

1. Johtokunta	Henkilökohtaiset varajäsenet:
Inka Koistinen, puheenjohtaja	
Mirja Kataja, varapuheenjohtaja	Katri Saar
Heidi Kurki, sihteer	Laura Salmela
Johanna Nikander, taloudenhoitaja	Annemari Mäkynen
Malla Laamanen, jäsensihteer	Merja Varpamäki
Katriina Niilo-Rämä, tiedotusvastaava	Marjo Kauranen
Hanna Lukkarinen, koulutusvastaava	Sirpa Malkki
Risto Toivanen, virkistysvastaava	Eija Kontunen

Johtokunta kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Yhdistyksen kevätkokous pidettiin 28.3.2014 Pieksämäellä Pöyhölän pappilassa ja syyskokous 6.11.2014 Savonlinnassa Perlina di Castello -ravintolassa. Yhdistyksen jäsenmäärä oli vuoden alussa 100 ja lopussa 107.

2. Edustukset

Psykologiliiton liittovaltuustossa oli edustajana Inka Koistinen, varaedustajina Mirja Kataja ja Heidi Kurki.

3. Toiminnan tarkastajat

Toiminnan tarkastajina toimivat Niina Ihalainen ja Heikki Soininen. Heidän varajäseninään toimivat Ismo Lahtinen ja Ari-Pekka Leminen.

2. TALOUS

Tulot saatiin jäsenmaksupalautuksina Psykologiliitosta. Yhdistyksen taloudellinen tilanne on vakaa. Kevätkokouksen kustannuksiin anottiin avustusta Psykologiliitolta ja TJS:ltä ja syyskokouksen kustannuksiin Psykologiliitolta. Yhdistys myönsi budjettinsa puitteissa jäsenilleen koulutusavustusta sellaisiin ammatillisiin koulutuksiin, joita työnantaja ei maksa kokonaisuudessaan.

3. PSYKOLOGIEN EDUNVALVONTA

Varsinainen taloudellinen, järjestöllinen ja ammatillinen edunvalvonta oli liiton vastuulla. Yhdistys huolehti jäsenrekisteristä, tiedottamisesta ja edustuksesta Psykologiliiton toimielimissä. Yhdistyksen kuntasektorin eri

työnantajien palkkavastaavat osallistuivat järjestövalmiuskoulutuksiin Helsingissä.

Yhdistys kartoitti vuoden aikana alueen kuntien lakisääteisten psykologipalveluiden toteutumista kyselyllä, joka lähetettiin sekä kunnissa työskenteleville psykologeille että kunnallishallinnon edustajille. Kyselyn pohjalta tehtiin selvityspyyntö Itä-Suomen aluehallintovirastolle Pieksämäen, Heinäveden, Juvan ja Pertunmaan kuntien puuttuvista aikuisten perusterveydenhuollon psykologipalveluista.

4. KOULUTUS JA VIRKISTYS

Kevätkokouksen yhteydessä psykologi Anna Lohman koulutti jäsenistöä aiheella "Kehon ja mielen mahdollisuudet". Osallistujille tarjottiin pappilan noutopöydästä lounas ja iltapäiväkahvit. Kevätkokoukseen osallistui 21 henkilöä.

Syyskokouksen yhteydessä jäsenistölle järjestettiin koulutus- ja keskustelutilaisuus "Lähisuhdeväkivalta psykologin työssä" sekä mahdollisuus tutustua Savonlinnan perhepalvelukeskukseen. Ammatillisen osuuden jälkeen iltaa jatkettiin ruokailun ja Mustalaisleiri muuttaa taivaaseen -teatteriesityksen merkeissä. Syyskokoukseen osallistui 20 henkilöä.

Virkistäytymisen ja verkostoitumisen edistämiseksi jatkettiin After Work -tapaamisten järjestämistä Mikkelissä. 5.2.14 yhdistys tarjosi Vaakunan aulabaarissa jäsenille kuohuviinilasilliset, tuolloin osallistujia oli yhdeksän. Parnell'siin 14.5.14 saapui viisi osallistujaa. 20.11.14 yhdistys tarjosi Vaakunan aulabaarissa glögit ja osallistujia oli kahdeksan. Tapaamiset käynnistettiin myös Savonlinnassa, jossa yhdistys tarjosi kuohuviinilasilliset 12.6.14 ja osallistujia oli kuusi.

5. TIEDOTUS

Empauttaja ilmestyi kaksi kertaa. Lehden lisäksi yhdistys hyödynsi mahdollisuutta lähettää sähköpostitiedotteita liiton kautta. Yhdistyksen internetsivuja päivitettiin säännöllisesti ja sivuilla ollut kuvagalleria päätettiin uudistaa. Palkka-asioista pyrittiin tiedottamaan palkkavastaavan toimesta. Yhdistys on kuulunut valtakunnalliseen psykologien palkkavastaavien sähköpostirinkiin.

Vuoden 2014 eteläsavolaisen psykologin tittelin jakoivat Heidi Kurki ja Katriina Niilo-Rämä, jotka ovat kehittäneet pikkulapsiperheiden kanssa tehtävää verkostotyötä ja luoneet omatoimisesti uudenlaisen toimintamallin, Nyytti-työryhmän, oman työnsä sisälle. Vuoden eteläsavolaisen psykologin

valinnasta tehtiin lehdistötiedote, minkä pohjalta asiasta uutisoitiin Radio Mikkelissä, Kaupunkilehdessä sekä Erikoissanomissa.

Tilinpäätös vuodelta 2014

Etelä-Savon Psykologiyhdistys

Tuloslaskelma 31.12.2014

Toimintakulut:

Koulutus ja virkistys	1780.00
Johtokunta	920.84
Vuosikokoukset	805.60
Tiedotus & toimisto	395.32
Pankkikulut	128.90

Kulut yhteensä (kulujäämä) 4030.66

Tulot:

Jäsenmaksutulot liitosta	3308.00
Korkotulot & pankin palautukset	15.46
TJS:n koulutusavustukset	180.00
Avustus Suomen psykologiliitolta	668.00

Tulot yhteensä 4171.46

Tilikauden ylijäämä 140.80

TASE 31.12.2014

Pankkisaamiset 31.12.2014 1146.68

Vastaavaa 1146.68

Vastattavaa

Oma pääoma 1.1.2014 1005.88

Tilikauden ylijäämä 140.80

Yhteensä 1146.68

Tarkkaavaisuushäiriön ja impulsiivisuuden hallintaa tietoisien läsnäolon avulla

Kognitiivisen psykoterapian keskus Luote Oy järjesti marraskuussa 2014 kaksipäiväisen koulutuksen aiheesta Mindfulness-based treatment of children and adolescents with ADHD/conduct disorders. Kouluttajana oli professori Susan Bögels Amsterdamin yliopistosta.

Koulutus oli suunnattu psykoterapiaa ja psykoterapeuttisia menetelmiä käyttäville sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. Itselleni koulutus kuului osaksi kognitiivista psykoterapeuttikoulutusta (suuntautumisala lapset ja nuoret). Koulutuksen tavoitteena oli esitteen mukaan perehtyä ADHD/käytösoireista kärsivien lasten ja nuorten tietoisuustaitoja hyödyntävään hoitoon sekä vanhempain ohjaukseen.

Taustaa

Tietoisuustaitoja hyödyntävien lasten tai nuorten ryhmiä ja samanaikaisesti toteutettuja vanhempien ryhmiä on kehitetty, koska lasten/nuorten ADHD- ja käytösoireisiin tutkimuksissa tehokkaiksi todetuilla hoitomuodoilla (lääkitys ja käyttäytymisterapeuttiset hoidot) on molemmilla omat rajoitteensa eivätkä opitut taidot siirry tehokkaasti muihin elämän tilanteisiin. Ryhmien kehittäjät ovat toteuttaneet pilottitutkimuksia, joiden harjoitukset ja kotitehtävät keskittyvät ADHD:n ydinoireisiin ja lisäävät kykyä pysähtyä ja keskittyä tähän hetkeen. Usein haastavasti käyttäytyvien lasten ja heidän vanhempiensa suhde on kuormittunut ja perheissä syntyy riitoja. Lisäksi ADHD on periytyvä oireyhtymä, joten siihen liittyviä oireita on monella vanhemmalla itselläänkin. On myös kiistaton asia, että ADHD-lapsen vanhempi tarvitsee tavallista enemmän rauhallisuutta ja sisäistä koostuneisuutta ohjatakseen lastaan. Lapsi myös oppii tarkkaavaisuutta omilta vanhemmiltaan jaetun tarkkaavaisuuden hetkissä. Näistä syystä pelkkä lasten/nuorten ryhmä ei ole riittävä hoitomuoto, vaan tarvitaan rinnalle vanhempien ryhmä.

Bögels listaa mindfulness-harjoitteiden vaikutukset ADHD:n hoidossa seuraavalla tavalla: lapsi oppii hidastamaan ja odottamaan, keskittyminen asioihin paranee, itsensä hyväksyntä lisääntyy ja omien tunteiden havainnointi (mielitteot, impulssit) kehittyy. Hän myös toteaa, että ADHD-lasten huomio ei harhaudu aiheesta sen useammin kuin muidenkaan, mutta he eivät pysty palauttamaan keskittymistä takaisin.

Tutkitut ryhmät toteutettiin 8 viikon pituisina jaksoina, joiden aikana ryhmät kokoontuivat kerran viikossa 1,5 tunnin ajan. Joillakin ryhmäkerroista lapset

ja vanhemmat olivat yhdessä osan aikaa tapaamisesta, muuten ryhmät toimivat erillään. Jokaiselle ryhmäkerralle oli oma tavoitteensa ja tarkka suunnitelma siitä, mitkä harjoitukset ja keskustelunaiheet milloinkin käsiteltiin. Ryhmäkertojen suunnitelmat olivat tarkkoja ja niissä lyhyet harjoitukset sekä keskustelu vuorottelivat jopa 5-10 minuutin sykleissä. Ryhmäkertojen välillä osallistujilla oli kotitehtäviä, joiden avulla he harjoittelivat tietoista läsnäoloa. Lasten kohdalla harjoitukset tuli tehdä yhdessä vanhemman kanssa, mikä jo sinänsä lisää lapsen ja vanhemman positiivista vuorovaikutusta ja yhteyttä toisiinsa. Aikuisten ja nuorten ryhmissä jokaisella osallistujalla oli pari, jonka tehtävänä oli kerran päivässä tekstiviestillä aktivoida toinen tekemään muutaman minuutin meditaatioharjoitus. Ajankohdan viestin lähettäjä sai valita vapaasti ja toisen tuli toteuttaa meditaatio heti viestin saatuaan.

Kunkin lapsen ja perheen tilannetta arvioitiin ennen ryhmän alkua, heti sen jälkeen ja vielä 8 viikon kuluttua ryhmän loppumisesta. Helpotusta tuli moniin pulmiin sekä itse arvioituna, että lasten tarkkaavaisuutta testillä mittaamalla. Myös vanhemmuus, vanhempien oma oireilu ja vanhempien keskinäinen yhteistyö parantuivat.

Koulutuksesta

Koulutuksessa oli hyvin vähän menetelmän teoriapohjaista esittelyä, vaikkakin ryhmätapaamisten runko käytiin tarkasti läpi. Ilmeisesti osallistujien oletettiin saaneen etukäteislukemiston perusteella riittävä käsitys hoitomuodon taustasta ja tutkimustuloksista. Teorian sijaan koulutus toteutettiin erilaisilla tietoisien läsnäolon ja meditaation harjoituksilla ja niistä keskustelulla. Ajoittain jakauduttiin pienryhmiin, joissa joku kokeili millaista harjoitus olisi itse vetää ryhmälle. Koulutukseen osallistujat pääsivät myös kokeilemaan parin kanssa tekstiviestein käynnistettävää meditoitihetkeä ensimmäisen ja toisen koulutuspäivän välillä. Jonkin verran nähtiin aidoista ryhmätilanteista videoitua materiaalia, jossa lapset tekivät harjoituksia. Harjoitukset näyttivät olevan motivoivia ja lapset tekivät niitä mielellään. Myös vanhempien videoitu haastattelu nähtiin ja he kertoivat huomanneensa lapsessaan ja perheen vuorovaikutuksessa merkittäviä muutoksia ryhmän ansiosta.

Pohdintaa

Työssäni lastenpsykiatrian yksikössä olen nähnyt, kuinka ulospäin suuntautuvien oireiden kanssa ollaan kouluissa ja perheissä isoissa ongelmissa. Lähetteitä tulee jatkuvalla syötöllä ja kaikki oireilevan lapsen ympärillä olevat aikuiset toivovat selkeitä täsmäohjeita, joilla hankala käytös saataisiin nopeasti kuriin. Kuitenkin yksilötyöskentelyllä on vaikea saada opetettua lapselle keinoja, jotka hän saisi itsenäisesti käyttöönsä

arkipäivän tilanteissa kotona ja koulussa. Vaikka yksilötapaamisissa lapsi harjoittelisi ja osaisi itsensä rauhoittamisen ja rentoutumisen tekniikoita hyvin, hän ei muista tai ehdi ottaa taitojaan käyttöön todellisessa tilanteessa.

Puhe ja toiminta lapsen ympärillä tahtoo väkisinkin värittyä oireiden kautta ja aikuisilla on todella kova työ säilyttää mielessään käsitys lapsesta itsestään hyvänä ja arvokkaana, kun jatkuvasti joudutaan puuttumaan ja ohjaamaan. Bögelsin mainitsema pulma vanhempien omasta kyvystä pysähtyä, rauhoittua ja nähdä pulmallinen asia toisesta näkökulmasta hankaloittaa myös lapsen kuntoutumista, mikäli vanhemmille ei opeteta samoja taitoja kuin heidän lapsilleen.

Nykypäivän tehokkuusvaatimukset hoitoaikojen lyhentämisestä ja kulujen karsimisesta voisivat toteutua tämän tyyppisten pulmien hoitamisella ryhmämuotoisesti. Lisäksi ryhmät mahdollistavat vertaistuen sekä lapsille että aikuisille. Itsehillinnän harjoittelu häiriönkin alla on helpompi toteuttaa kekseliäiden ryhmätoverien pyrkiessä hajoittamaan lapsen keskittymistä kuitenkin turvallisissa rajoissa. Mikkelin alueella ollaan tällä hetkellä ART-ryhmien osalta myötätulessa, ryhmiä toteutetaan kouluissa ja hoitavissa yksiköissä. Joillekin lapsille saattaisi sopia myös mindfulnessiin pohjautuva tiivis, mutta kokonaiskestoltaan lyhyt ryhmä. Miksei joku ensin voisi mindfulness-ryhmässä opetella rauhoittamaan itsensä ja sitten jatkaa toisen tyyppisessä ART-ryhmässä tunteiden tunnistamisen ja edelleen itsehillinnän keinojen opettelulla?

Laura Hänninen

Lukemista:

Bögels, S., Hellemans, J., van Deursen, S., Römer, M and van der Meulen, R. (2013) Mindful Parenting in Mental Health Care: Effects on Parental and Child Psychopathology, Parental Stress, Parenting, Coparenting, and Marital Functioning. Mindfulness (published online)

Bögels, S., Hoogstad, B., van Dun, L., de Schutter, S. and Restifo, K. (2008) Mindfulness Training for Adolescents with Externalizing Disorders and their Parents, Behavioural and Cognitive Psychotherapy. 36, 193-209

van der Oord, S., Bögels, S., Peijnenburg, D. (2012) The Effectiveness of Mindfulness Training for Children with ADHD and Mindful Parenting for their Parents, Journal of Child and Family Studies. 21, 139-147

van der Weijer-Bergsma, E., Formsma, A.R., de Bruin, E.I. and Bögels, S. (2011) The Effectiveness of Mindfulness Training on Behavioral Problems and Attentional Functioning in Adolescents with ADHD. Journal of Child and Family Studies (published online)

Opintoavustuksien myöntäminen

Etelä-Savon psykologiyhdistys ry myöntää jäsenilleen johtokunnan päätöksellä ja talousarvion puitteissa koulutusavustuksia ammatilliseen jatko- ja täydennyskoulutukseen.

Johtokunta tekee päätöksen tapauskohtaisesti harkinnan ja käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

1. Avustuksia myönnetään ammatillisten valmiuksien kehittämiseen.
2. Avustuksia voidaan myöntää vain silloin, kun työnantaja ei tue koulutusta täysimääräisesti.
3. Samaan koulutukseen voi saada avustuksen vain kerran, vaikka koulutus kestäisi useamman vuoden.
4. Sama henkilö ei voi saada avustusta peräkkäisinä vuosina.
5. Johtokunta harkitsee avustuksen suuruuden tapauskohtaisesti. Avustus on enintään 200 euroa koulutuksen laajuuden ja hinnan mukaan.
6. Avustuksen saanutta pyydetään välittämään tietoa koulutuksen annista Empauttaja-lehdessä.

Vapaamuotoinen hakemus, josta selviää koulutuksen tavoite, järjestäjä, kesto, kulut sekä työnantajan osuus rahoituksesta, toimitetaan yhdistyksen jäsensihteerille.

Koulutusiltapäivä lähisuhdeväkivallasta

Yhdistyksen syyskokouksen yhteydessä järjestetyssä koulutusiltapäivässä saimme kuulla kolme eri alustusta liittyen lähisuhdeväkivaltaan.

Yhdistyksen puheenjohtaja **Inka Koistinen** alusti aiheesta

”Terveydenhuollon työntekijöiden asennoituminen

lähisuhdeväkivallan kohteeseen”. Inka esitteli tekemäänsä gradua, jossa oli litteroitu erikoissairaanhoidon henkilöstön keskustelua siitä, miten he kohtaavat lähisuhdeväkivaltaa työssään ja miten siihen puututaan. Aineistosta erottui työntekijöiden kolme eri tapaa asennoitua väkivallan kohteeseen; kohde on Uhri, latentisti väkivallasta vaurioitunut tai väkivaltaan osallinen ja sitä kannatteleva. Johtopäätöksissä todetaan, että terveydenhuollon henkilöstöllä on usein stereotyyppiset ja vääristyneet käsitykset lähisuhdeväkivaltaa kokevista. Tärkeä tutkimustulos on se, että väkivallan todennäköisyyden arviointi ei voi jäädä työntekijän intuition tai mutua tuntuman varaan vaan tarvitaan seulaa, minkä avulla väkivaltaan liittyviä teemoja voidaan tarkastella. Lähisuhdeväkivaltaan liittyviä asenteita on jokaisen hyvä tarkistella alkaen vaikka siitä, miten omassa elämänhistoriassa teema mahdollisesti on esiintynyt. Miten itse näkee väkivallan liittyvän esimerkiksi jompaankumpaan sukupuoleen? Usein ajatellaan miehen olevan väkivallan käyttäjä mutta vallankäyttöön ja kontrollointiin liittyy paljon asioita, joita voimme nähdä kummankin vanhemman taholta perheiden vuorovaikutussuhteissa ja kasvatuksellisissa oteissa lasten kanssa.

Pia Marttala Viola Ry:stä alusti **väkivallan teemasta sijaishuollossa.**

Viola ry:ssä on kehitelty toimintamallia lasten kaltoinkohtelun tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen kun lapsi on sijaisperheessä. Välineitä löytyy väkivaltateeman puheeksiottoon niin syntymävanhemman, sijaisvanhemman kuin lapsenkin kanssa. Toimintamalli auttaa esimerkiksi sosiaalityöntekijää työssään, kun epäily lapsen huonosta kohtelusta sijaishuollossa herää. Mallissa tarjotaan konkreettisia välineitä lapsen kokemusmaailman tarkastelemiseksi.

Sijoitetuilla lapsilla on usein kokemuksia kaltoinkohtelusta, jotka seuraavat lapsen mukana sijaisperheeseen. On tärkeää ohjata sijaisvanhempia tunnistamaan kaltoinkohtelun aiheuttaman trauman merkkejä lapsessa. Asioiden ymmärtäminen auttaa jaksamaan arkea lapsen kanssa. Tekstissä ”Väkivaltaa kokenut lapsi sijaisperheessä - artikkeli Pride kouluttajien

oheislukemistoksi” - todetaan ” Lapsen käytös voi olla vaikeasti ymmärrettävää, haastavaa ja kiintymisen lapsen tai lapsen kiinnittyminen sijaisperheeseen voi viedä loputtoman pitkän ajan.

Sijoitettu lapsi tarvitsee avukseen toisen ihmisen, joka kestää pettymyksen ja vihan tunteita hajoamatta ja ylireagoimatta ja pyrkii olemaan lapselle avuksi. Haasteena on sekä kohdata lapsen aggressio että omien vihan tunteiden sietäminen. Haavoittava kokemus sijaisvanhemmalle voi myös olla, että rakkaus ja huolenpito eivät aina riitä eheyttämään lasta, vaan tarvitaan ulkopuolista ammattiapua.” (Artikkeli löytyy Viola ry:n nettisivuilta).

Jos kaikki ei tosiaan suju toivotulla tavalla ja paljon on yritetty lapsen eteen, voi olla, että aikuisten keinottomuuden seurauksena myös sijaisperheessä lapsi joutuu kokemaan kaltoinkohtelua. Toimintamallin esittelytekstissä todetaan seuraavaa: Lapsen kaltoinkohtelun huomaaminen, tunnistaminen ja siihen puuttuminen sijaisperheessä voi olla vaikeampaa kuin biologisessa perheessä. Sijaisvanhempi voi olla sijaishuollon sosiaalityöntekijän pitkäaikainen työkuumppani, jonka kanssa on kuljettu monia yhteisiä vaiheita. Kun herää epäily väkivallasta tai lapsen kaltoinkohtelusta sijaisperheessä, on työntekijänä vaikeiden kysymysten äärellä: enkö ole nähnyt ja kuullut, enkö ole ollut riittävän sensitiivinen lapsen pahalle ololle? Mitä minun olisi pitänyt tehdä tosin? 100-sivuinen toimintamalli suosituksineen ja konkreettiset välineet työn tekemiseen löytyvät Viola ry:n nettisivuilta, suosittelen tutustumaan.

Katriina Niilo-Rämä ja **Hanna Lukkarinen** ovat osallistuneet Folkhälsanin **Trappan** -koulutukseen syyslukukaudella 2014, kuulijat saivat lyhyen tietoiskun asiasta. **Trappan-malli on kehitetty perheväkivaltaa kokeneiden lasten kanssa käytävien kriisikeskustelujen** tueksi. Keskustelujen tavoitteena on, että lapsi pystyy vähitellen puhumaan väkivallasta ja pukemaan kokemuksensa sanoiksi yhdessä Trappan-työntekijän kanssa. Mallin ovat suunnitelleet Inger Ekblom ja Ami Arnell Ruotsin Pelastakaa Lapset -järjestöstä. Se sisältää 4–8 henkilökohtaista keskustelua lapsen kanssa kolmessa vaiheessa. Vaiheet ovat yhteyden luominen, rekonstruktio ja tiedon antaminen. Lisäksi lapsen vanhempien kanssa keskustellaan ohjelman alussa ja lopussa. Malli on suunniteltu 4–18-vuotiaille lapsille. Trappan-malli tarjoaa lapselle mahdollisuuden kertoa itse omista kokemuksistaan ja työntekijä saa käyttöönsä konkreettista materiaalia traumaattisten kokemusten työstämiseen lapsen kanssa.

Trappan koulutus sisältyy Etelä-Savossa 2014-2015 toteutettavaan Väistö-hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa rakenteita ja osaamista perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi ja ongelmiin puuttumiseksi. Hankkeessa luodaan Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon alueille

lähisuhdeväkivallan tunnistamisen, puuttumisen, arvioinnin ja ohjaamisen toimintamalli, missä huomioidaan STM:n suositukset.

Trappan koulutus sisältää myös työnohjauksellisia tapaamisia kouluttajien kanssa. On ollut antoisaa paneutua teemaan moniammatillisesti ja jakaa ”Trappan kokemuksia”. Itse olen kokenut, että mallin struktuuri palvelee hyvin lapsen kanssa tehtävää työtä, joustoa työtavoissa löytyy lapsen yksilölliseen tilanteeseen liittyen ja tarpeen mukaan lapsi ohjataan jatkohoitoon/ jatkaa työntekijällä Trappan prosessin jälkeenkin. Trappan mallista on kirjoitettu kirja ” ...Och han sparkade mamma...”
Trappanmodellen i möte med barn som bevittnad våld / Arnell & Ekblom.

Uusia Trappan työntekijöitä koulutetaan tänä keväänä ja malli tulee osaksi alueemme terveydenhuoltoa ja lastensuojelutyötä.

Kiitos mukavasta koulutuspäivästä sekä illanvietosta!

Hanna Lukkarinen

Vuoden eteläsavolaiset psykologit: Heidi Kurki ja Katriina Niilo-Rämä, Nyytti-vauvaperhetyö

Saimme loppusyksystä suuresti ilahtuneina kunnian tulla valituiksi vuoden eteläsavolaisiksi psykologeiksi. Joku oli siis huomannut tekemämme työn vauvaperheiden parissa. Tämähän tuntui meistä todella hienolta ja olimme kovasti otettuja! Perustelut kuuluivat näin: "Olette kehittäneet pikkulapsiperheiden kanssa tehtävää verkostotyötä ja luoneet omatoimisesti uudenlaisen toimintamallin, Nyytti-työryhmän, oman työnne sisälle. Olette lisäksi korostaneet psykologin roolia ja terapeutista näkökulmaa vauvaperhetyössä."

Työskentelemme molemmat Mikkelin seudun sosiaali- ja terveystoimen Lasten kehityksen tukiyksikössä, Heidi vuodesta 2009 ja Katriina vuodesta 2004 saakka. Yksikkö palvelee 0-12-vuotiaiden lasten perheitä, ja psykologin työnkuvaan kuuluvat sekä kasvatus- ja perheneuvolatyö että neuvolapsykologin työ. Vuosien myötä meidän yhteinen kiinnostuksemme on muotoutunut pikkulapsi- ja vauvaperhetyöhön, yhdessä on ollut luonteva ja hyvä tehdä hommia. Vauvaperhetyön kehittäminen lähti siitä tarpeesta, että konkreettisen perhetyön avun lisäksi ei ollut juuri olemassa hoidollista terapeutista, psykologista tukea pienten lasten perheille.

Työyhteisössämme on aina ollut kehittämishalua ja intoa, ja olemme saaneet myös tiimiltämme tukea kehittää yksikköömme vauvaperhetyötä, jolle olemme antaneet nimen Nyytti. Keväästä 2013 alkaen olemme tällä nimellä ottaneet asiakkaita vastaan. Jotta uuden työmuotomme piiriin on alkanut ohjautua asiakkaita, on meidän täytynyt tehdä pohjatyötä, miettiä ja luoda asiakkaiden kannalta selkeä ja mahdollisimman luonteva väylä tulla tukemme piiriin sekä markkinoida työtämme yhteistyökumppaneille. Ohjauksia onkin tullut mukavasti sekä perhetyöstä, neuvolasta ja vanhemmat oma-aloitteisesti ovat ottaneet yhteyttä. Meihin Nyytti-työntekijöihin voivat ottaa yhteyttä vauvaa odottavat ja alle 2-vuotiaiden lasten perheet silloin, kun vanhemmaksi tuleminen tuntuu haasteelliselta tai vauvan hoitoon tai vauvan kanssa olemiseen liittyy erityisiä huolia.

Olemme myös vuodesta 2012 alkaen kokoontuneet isommalla vauvaperhe/pikkulapsiverkostolla, jossa ovat olleet mukana eri toimijat erikoissairaanhoidosta (aikuisten ja lasten palveluista), perusterveydenhuollosta, lastensuojelusta, päivähoidosta ja mm. eri järjestöistä ja pyrkineet rakentamaan yhteistyötä ja hoitopolkuja pienten lasten asioihin liittyen. Olemme tehneet työtä sen esiintuomiselle, että varhaiseen vuorovaikutukseen ja varhaislapsuuteen liittyvät asiat ovat tärkeitä myöhemmälle kehitykselle sekä myös tuki tässä kohtaa on

olennaisen tärkeää. Olemme myös osallistuneet moniammatilliseen perhevalmennukseen, jossa olemme pyrkineet kertomaan vauvaa odottaville vanhemmille pienen vauvan tarpeista, vanhemmuuteen kasvamisesta sekä vauvan ja vanhemman vuorovaikutukseen liittyvistä asioista.

Olemme työssämme havainneet, että tuen tarpeita on hyvin monenlaisia ja jokainen perhe, vanhempi sekä lapsi ja heidän tilanteensa ja tarpeensa on tietysti hyvin ainutkertainen. Roolimme on ollut arvioida sitäkin, mikä tuki missäkin kohtaa on tarpeen. Tähän psykologin ammattitaidosta on mielestämme ollut apua. Toiset perheet ovat tarvinneet konkreettista apua (lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö) ja olemme tehneet näiden tahojen kanssa yhteistyötä. Toiset perheet ovat puolestaan tarvinneet vanhemmuuteen liittyviä tukevia keskusteluja, kuormittavien kokemusten purkamista tms. ja toisten kanssa on lähdetty työskentelemään lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutussuhteen kanssa.

Omassa työssä parhaiten palkitsee ihan pienet onnistumisen ja kohtaamisen kokemukset itse asiakastyössä. Kun tulee tunne, että on jotakin oleellista asiakkaan tilanteesta ymmärtänyt, päässyt yhteiseen säveleen, ja omalla työllään vaikuttanut tilanteessa jollain tapaa lapsen ja perheen tilannetta helpottaen. Hankalienkin asioiden äärellä rinnalla olo on myös tavallaan palkitsevaa, sillä se on usein melkoisen luottamuksen osoitus.

Heidi ja Katriina

MUISTA PÄIVITTÄÄ JÄSENTIETOSI LIITTOON!

Jos yhteystiedoissasi tai työpaikkatiedoissasi tapahtuu muutoksia, voit tehdä ne suoraan netissä. Halutessasi voit myös ilmoittaa tietojen muutok-
sista sähköpostilla Psykologiliiton jäsensihteerille Tarja Koivuniemelle (tarja.koivuniemi@psyli.fi) tai täyttämällä liiton nettisivuilla olevan jäsentietojen muutoslomakkeen.

Tietojen ajantasaisuus on tärkeää mm. siksi, että olemme yhdistyksen puitteissa teettämässä kyselyä tiettyjen sovellusalojen edustajille. Tällöin tavoitamme oikeat henkilöt.

ETELÄ-SAVON PSYKOLOGIYHDISTYS / JOHTOKUNTA V.2015

Puheenjohtaja Inka Koistinen Pankalammen terveyskeskus/ mielenterveysvastaanotto 044 794 4337 inka.koistinen@mikkeli.fi	
Varapuheenjohtaja Mirja Kataja Lastenpsykiatrian pkl, ESSHP 044 351 6603 mirja.kataja@esshp.fi	Katri Saar Psykiatrian pkl, ESSHP 040 359 6789 katri.saar@esshp.fi
Sihteeri Heidi Kurki Lasten kehityksen tukiyksikkö, Mikkelin seutusote 050 311 7087 heidi.kurki@mikkeli.fi	Laura Salmela Lastenpsykiatrian pkl, ESSHP 015 351 2374 laura.salmela@esshp.fi
Jäsensihteeri Malla Laamanen Etelä-Savon TE-toimisto, Pieksämäen toimipiste 02 950 44073 malla.laamanen@te-toimisto.fi	Merja Varpamäki Neurologian pkl, ESSHP 044 351 2349 merja.varpamaki@esshp.fi
Tiedotusvastaava Katriina Niilo-Rämä Lasten kehityksen tukiyksikkö, Mikkelin seutusote 044 794 2340 katriina.niilo-rama@mikkeli.fi	Marjo Kauranen Kyyhkylän kuntoutuskeskus marjo.kauranen@kyyhkyla.fi
Taloudenhoitaja Johanna Nikander Nuorisopsykiatrian osasto, ESSHP 040 359 6624 johanna.nikander@esshp.fi	Annemari Mäkynen Psykiatrian pkl, ESSHP 044 351 6533 annemari.makynen@esshp.fi
Koulutusvastaava Hanna Lukkarinen Perhepalvelukeskus ISSHP 044 417 3655 hanna.lukkarinen@isshp.fi	Sirpa Malkki Herttuan kuntoutuskeskus 015 769900 (vaihde) sirpa.malkki@herttua.fi
Virkistysvastaava Niina Pitkänen Savonlinnan kaupunki 044 417 4202 niina.pitkanen@savonlinna.fi	Eija Kontunen Lastenpsykiatrian pkl, ESSHP 015 351 2374 eija.kontunen@esshp.fi